

Boeren: “Biodiversiteit is ook onze verantwoordelijkheid”

Bijlage

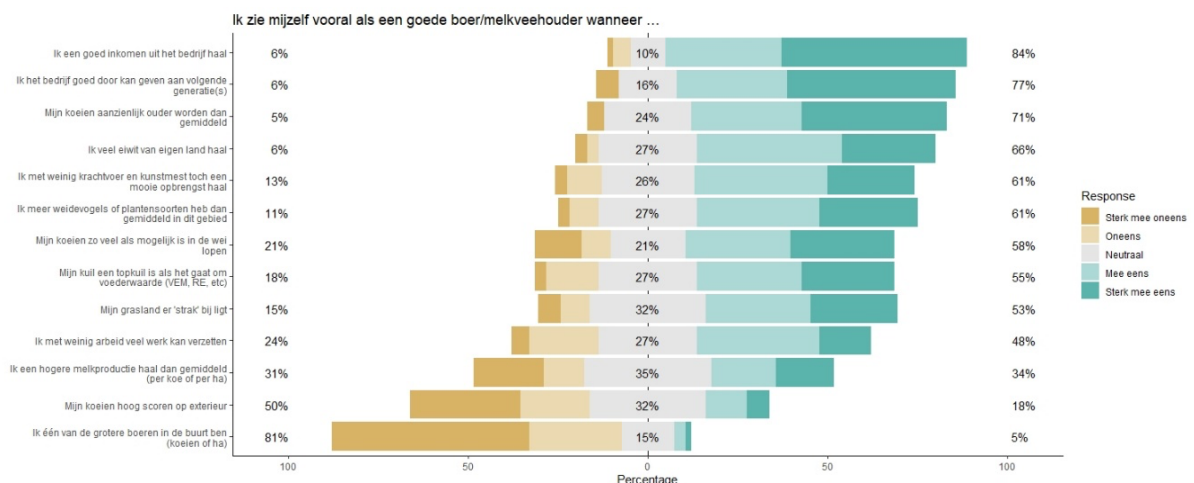
29 juni 2022

Algemene interpretatie grafieken

Een groot deel van de vragen in de enquête had de vorm van stellingen. De respondenten konden per stelling aangeven in welke mate ze het ermee eens of oneens zijn (met een 5-punts schaal: sterk mee oneens – oneens – neutraal – mee eens – sterk mee eens). In de grafieken staan de stellingen links. Het linker percentage is een optelsom van het aantal respondenten dat aangaf het er sterk mee oneens of oneens te zijn (donkergeel & lichtgeel). Het percentage in het midden van de grafiek betreft de respondenten die neutraal hebben aangegeven (grijs). Het meest rechter percentage geeft de optelsom aan van de respondenten die het eens of sterk mee waren met de stelling (lichtgroen & donkergroen).

Thema 1: Hoe ziet u uzelf als boer?

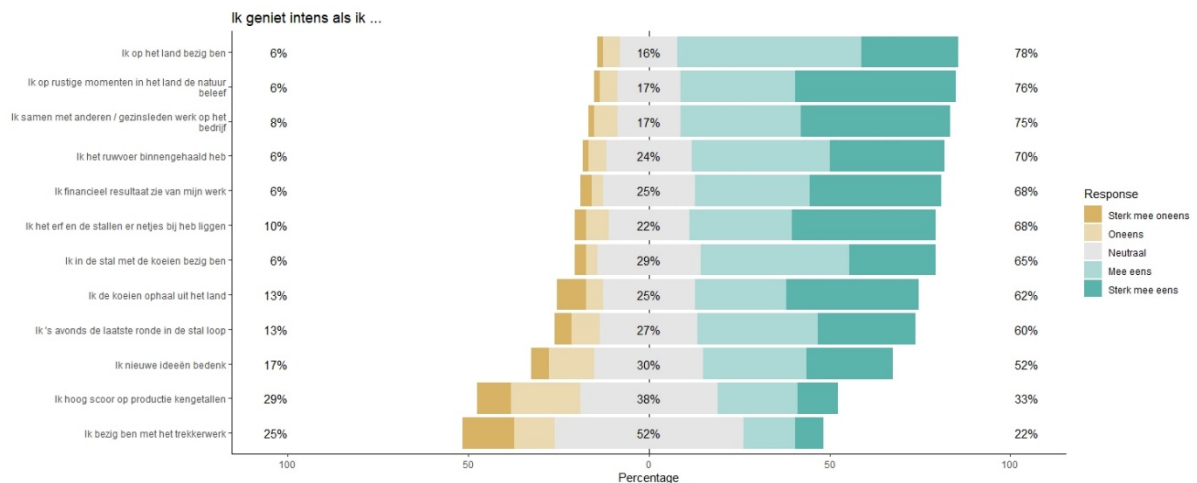
Deze vraag ging over drijfveren, vakmanschap en trots. Een van de boeren verwoordde het zo: **“boer zijn is voor mij passie voor koe en natuur maar er is ook inkomen nodig voor mij gezin”**. Bij de stelling: **ik zie mijzelf vooral als een goede boer/melkveehouder wanneer...** hadden de volgende antwoorden de meest positieve respons (mee eens plus sterk mee eens): ... ik een goed inkomen uit het bedrijf haal, ... ik het bedrijf goed door kan geven aan volgende generatie(s) en ... mijn koeien aanzienlijk ouder worden dan gemiddeld. De respondenten waren het vaakst (sterk) oneens met de antwoorden: ... mijn koeien hoog scoren op exterieur en ... ik één van de grotere boeren in de buurt ben.

Interessant is dat het inkomen veel belangrijker wordt gevonden dan de omvang van het bedrijf of de melkproductie; en dat men meer trots is op een lange levensduur dan op het uiterlijk van de koe. Dit geeft een focus aan op duurzaamheid. Voor biodiversiteit is het hoopgevend om te zien dat een groot deel van de respondenten trots is op een hoog aantal weidevogels of plantensoorten en dit onderdeel vindt van goed vakmanschap. Daarentegen is een 'strak' grasland niet zo gunstig voor biodiversiteit: ook deze stelling had veel steun.

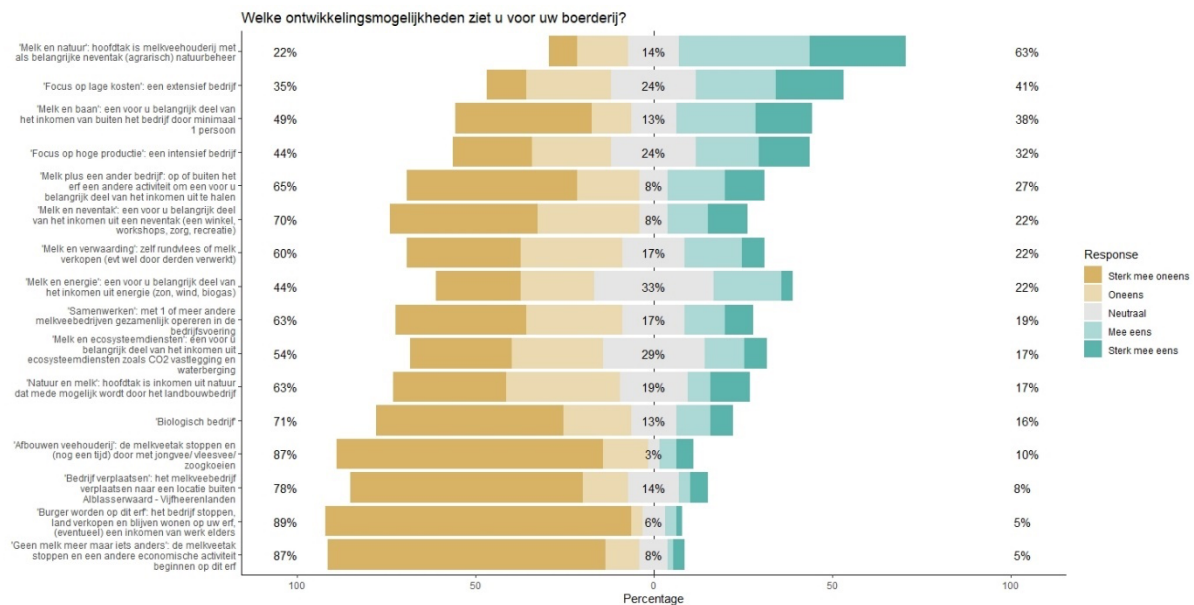
Bij de stelling: **Ik geniet intens als ik...** hadden de volgende antwoorden de meest positieve respons (mee eens plus sterk mee eens): **...ik op het land bezig ben, ...ik op een rustige momenten in het land de natuur beleef, ...ik samen met andere/gezinsleden op het bedrijf werk.** De respondenten waren het vaakst (sterk) oneens met het antwoord: **...ik bezig ben met het trekkerwerk.** De grote betrokkenheid bij de koeien, en relatief minder interesse voor trekkerwerk is typisch voor een gebied met vooral melkveehouders. Er is veel steun voor stellingen die een verbinding met het land en de natuur laten zien: dit is een belangrijk uitgangspunt voor gesprekken over biodiversiteit. Hoge productie kengetallen zijn naar verhouding minder belangrijk voor werkplezier. Deze en de vorige stelling maken ook duidelijk dat het gezin en het kunnen doorgeven van het bedrijf aan de volgende generatie voor deze boeren erg belangrijk zijn.

Een van de boeren voegde toe: **“Vaak wordt er gevraagd wat ik het leukst vind van het boer zijn. Mijn antwoord is dan: ik vind alles 'gewoon' mooi om te doen maar het mooiste is de afwisseling van de werkzaamheden.”**

Thema 2: Ontwikkelingsmogelijkheden

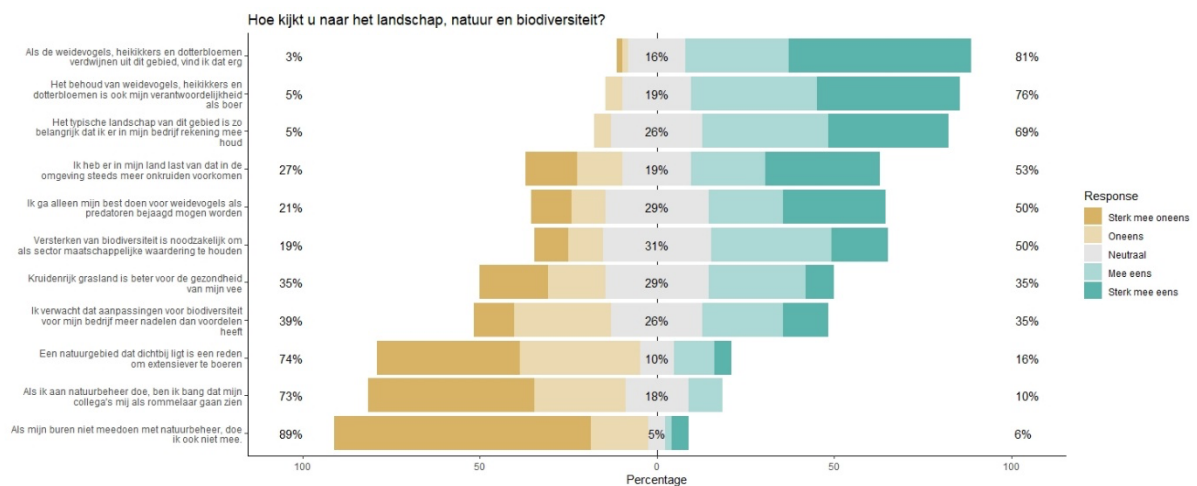
Bij de vraag: **welke ontwikkelingsmogelijkheden ziet u voor uw bedrijf?** gaven de respondenten vooral aan diverse opties niet te zien zitten. De meeste steun kreeg de optie: **'Melk en natuur': hoofdtak is melkveehouderij met als belangrijke neventak (agrarisch) natuurbeheer**. Ook **'focus op lage kosten': een extensief bedrijf** werd nog door een flinke groep als mogelijke ontwikkelingsrichting gezien. Bijzonder weinig steun was er voor de opties die te maken hebben met stoppen: **'Afbouwen veehouderij': de melkveetak stoppen en (nog een tijd) door met jongvee/vleesvee/zoogkoeien**, **'Geen melk meer maar iets anders': de melkveetak stoppen en een andere economische activiteit beginnen op dit erf en 'Burger worden op dit erf': het bedrijf stoppen, land verkopen en blijven wonen op uw erf, (eventueel) een inkomen van werk elders**. Ook voor **'Bedrijf verplaatsen': het melkveebedrijf verplaatsen naar een locatie buiten Alblasserwaard / Vijfheerenlanden** was weinig draagvlak. Veruit de meesten willen blijven boeren in dit gebied. Verbreding met natuur is een serieuze optie, maar andere vormen van verbreding zijn een stuk minder populair. Ook natuur als hoofdtak en melkproductie als bijzaak wordt door de meesten niet als begaanbare weg gezien.

Thema 3: Landschap, natuur & biodiversiteit

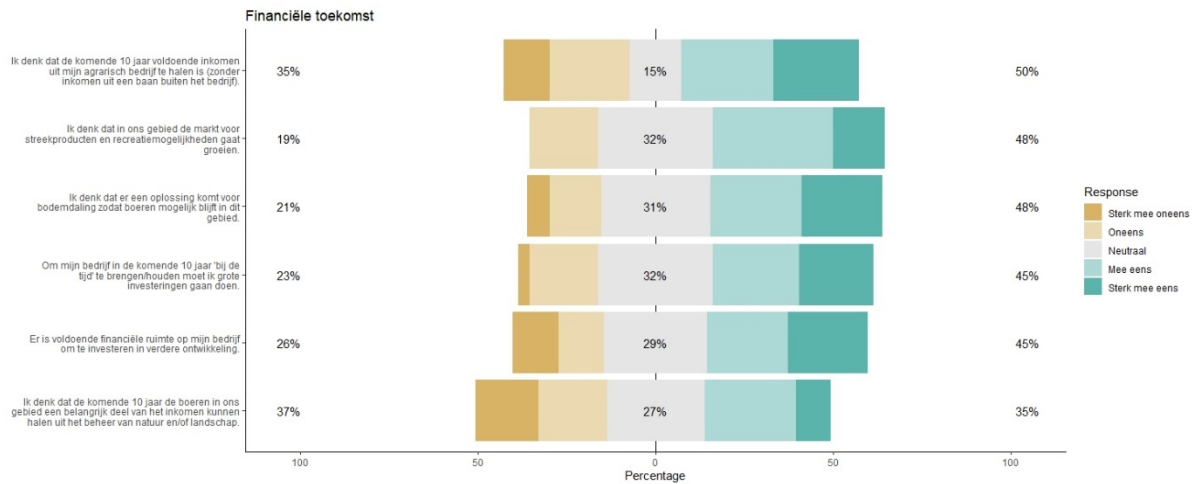
Op de vraag: **Hoe kijkt u naar het landschap, natuur en biodiversiteit?** gaven de respondenten het (sterk) mee eens te zijn op de volgende stellingen: **'Als de weidevogels, heikikkers en dotterbloemen verdwijnen uit dit gebied, vind ik dat erg'**, **'Het behoud van weidevogels, heikikkers en dotterbloemen is ook mijn verantwoordelijkheid als boer'**, en **'Het typische landschap van dit gebied is zo belangrijk dat ik er in mijn bedrijf rekening mee houd'**. De hoge steun voor deze laatste stelling staat in contrast met de lage steun voor de stelling: **'een natuurgebied dat dichtbij ligt is een reden om extensiever te boeren'**. Andere stellingen waarmee de meeste boeren het (sterk) oneens waren, zijn: **'Als ik aan natuurbeheer doe, ben ik bang dat mijn collega's mij als rommelaar gaan zien'**, en **'Als mijn burens niet meedoen met natuurbeheer, doe ik ook niet mee'**. Als het gaat om de vraag of aanpassingen voor biodiversiteit voor het bedrijf vooral voor- of nadelen heeft, lopen de meningen uiteen. Dat geldt ook voor de vraag die dit specifiek maakt voor diergezondheid.

Diverse boeren maakten aanvullende opmerkingen over predatoren, zoals deze: **"Wij doen ons best voor de weidevogels het is wel frustrerend dat je een nest beschermt en het belaagd ziet worden door de predatoren."**

Thema 4: Kenmerken van het bedrijf en locatie

Als het gaat over toekomstige ontwikkelingen, lopen de verwachtingen uiteen. Dit gaat om de vraag of er de komende 10 jaar nog voldoende inkomen uit het agrarisch bedrijf is te halen, inkomen uit natuur, de ontwikkeling van de markt voor streekproducten en recreatie, de noodzaak en de mogelijkheid om te investeren, en eventuele oplossingen voor bodemdaling.

Eerste indruk

Betrokkenheid bij landschap en biodiversiteit maakt voor veel boeren in het gebied deel uit van hun vakmanschap en werkplezier. De meesten willen blijven boeren in dit gebied. Zij zien een combinatie met agrarisch natuurbeheer, maar natuur moet niet de hoofdmoot worden. Voor andere vormen van verbreding is minder interesse. Er is veel draagvlak voor biodiversiteit en weinig negatieve sociale druk. De resultaten kunnen gekleurd zijn doordat bijna alle respondenten lid zijn van het agrarisch collectief.